

Sant Jordi mata l'aranya

MIQUEL DE PALOL

OPINIÓ

El cinquanta per cent –potser més, potser menys, això queda per a cadascú– de l'èxit de la diada de Sant Jordi és que es tracta d'una festa de la plenitud de la primavera. Podria ser també una festa de tardor, de temps de verema per dir-ho en termes tradicionals, però tindria l'inconvenient de les hores de llum: no és el mateix poder estar sense bombetes a les vuit del vespre que haver-les d'encendre a les sis de la tarda. I per raons evidents, seria incòmoda, abrupta, a l'hivern i a l'estiu.

Que el lector no s'esveri: no li destrossaré les neurones amb l'enèsima *perorata* sobre la corrupció en què ha caigut la diada, la guerra perduda per la intel·ligència entre poetes i mediàtics, entre catalans i castellans, entre sentiments i èxits de vendes. Aquestes coses solen no ser bones ni dolentes en si mateixes, sinó tan sols reflex del seu temps, i rere la qüestió si els Sant Jordis d'ara ens agraden més o menys que els de fa trenta anys (posem per cas) no hi ha d'altre particular que si ens trobem més o menys de gust en els temps actuals que en aquells. Els que tenim edat per comparar, és clar.

Arribats aquí un es pregunta si davant dels que tenen ara menys d'aquests trenta anys emblemàtics –podrien ser quaranta, però no vint, perquè allà la cosa ja estava canviant, ni cin-

Il·lustració: Guillem Cifré

quanta, perquè jo ni me'n recordo ni hi era –un t'è dret a fer judicis de valor a partir de les diferències, si està en condicions de fer-ne la crònica objectiva. Però val més deixar les pretericions per als exercicis de consciència estrictes, i pro-

var-ho. Els millors Sant Jordis que aquest cronista recorda són els dels anys setanta i primers vuitanta, i encara els que van entre l'any 75 i (més o menys) el 83, o sigui després de la desaparició física d'en Franco i abans de la instal·lació de la burocràcia oficial, que des d'instàncies catalanistes s'havia reclamat com un dret i un exercici de normalitat, però que, un cop assolit, com en altres coses, es fa palès que era més divertit dormir al ras.

La diada arrancava a poc a poc, al matí amb poca gent (la gent treballaven, i els que no ho feien devien tenir d'altres trencacolls), i la Rambla –centre tradicional del batibull– no es començava a veure plena fins cap allà a la 1, i encara era un ple relatiu: arribaves i deies

Eren els temps de 'Llibertat, amnistia i Estatut d'Autonomia' que avui produeixen tendresa o desdeny

“quanta gent, avui”, però es podia passar pertot, caminaves sense col·lapses, et trobaves els coneixuts i t'aturaves a comentar la jugada sense que cap tsunami humà t'arrossegues ni cap xivarri et fes desistir de mantenir una conversa normal sense cridar.

Es parlava dels llibres, de les novetats, que eren moltes –aleshores es deia que massa– i variades de gènere, procedència i contingut, es de-

Cinc dies addicionals

MAR JIMÉNEZ

La setmana del llibre enfila la seva traca final. Dissabte, dia de Sant Jordi. Després de gaudir d'aquells debats en què ens submergim els catalans quan volem oblidar les bombes de Líbia, deslleialtats madrilenyes i astronòmiques xifres d'atur, la diada del llibre, Sant Jordi, s'ha acabat convertint en una llarga setmana dedicada a la literatura. Aquesta ha estat la cèlebre conclusió d'una controvèrsia a múltiples bandes, en què van intervenir editors, autors, llibreters i fins i tot floristes per buscar solucions a l'“infortuni” d'un Sant Jordi caigut enmig de Setmana Santa i, “el que és pitjor”, en dissabte: hem guanyat cinc dies addicionals per rendir tribut al llibre. L'enhorabona!

Escric aquestes línies diumenge, quan tot està per començar. Demà dilluns, a la sortida del sol, s'iniciarà la festa grossa que enguany s'haurà tenyit de verd. Així ho han decidit els propietaris de La Central, que, amb la Documenta, és la llibreria per antonomàsia d'aquesta cronista. Una llibreria que aquest Sant Jordi celebra 15 anys de vida. Merescudíssims. La festa anirà vestida de verd perquè els partits del segle –un rere l'altre– entre Barça i Madrid han conquerit fins i tot les lletres. A hores d'ara no sé pas qui haurà guanyat la copa del Rei –porra de 3-0 a favor dels blaugrana–, però sí que sé que ahir, a La Central del carrer Mallorca, va celebrar-se la Nit en Verd, amb retransmissió amb pantalla gegant

del partit a la llibreria. L'alineació, de luxe: Enrique Vila-Matas, Sergi Pàmies, Jordi Puntí, Anton Maria Espadaler i John Carlin celebrant un debat d'alçada per digerir el nerviosisme prematx. Ho dono per fet quan encara tot està per començar. Com també m'aventuro a predir una trobada estel·lar demà passat a la mateixa llibreria La Central a les set de la tarda, en què Joan Margarit i Luis García Montero faran “tandem poètic”.

Enguany els lletraferits disfrutem de sis dies dedicats a la literatura. Una setmana en què llibreters i venedors de roses s'hauran inventat més d'una estratègia per mantenir la tensió literària ben alta. Estratègies, tot està per veure, que potser prendran nota del que

va escriure Josep Maria de Sagarra en l'article del 10 d'octubre del 1929, publicat a *Mirador* i que es pot trobar a dins el volum *El perfum dels dies*, editat per Quaderns Crema. “Tots els prostíbuls han treballat més que de costum per poder contribuir a la difusió de la cultura. Els llibreters s'han empescat trucs rutilants per vendre. En López Llausàs ha plantat al mig de l'acera un fanal de tots colors que semblava que anunciés el circ Gleich [...] Altres llibrereries han llogat una gramola que ha cantat tangos de sol a sol. Altres han posat tres lloros vius i un tigre dissecat per atraure el client. Altres han fet servir el propi autor d'atracció”.

Tot sigui per la cultura. Fa cent anys. I avui. *

ENTRESETMANA

MANUEL CUYÀS

Des de la terrassa

batia el gust, la innovació, la dimensió política. No se li acudia a ningú dir si es venia més aquest o l'altra, ho sento, ja sé que he dit que no en parlaria, però és inevitable un apunt sobre una diferència de paisatge tan substancial.

A l'hora de dinar la cosa baixava, i a la tarda era com al matí, tornava a pujar a poc a poc fins al punt àlgid entre les 6 i dos quarts de 8, i després es plegaven les parades i venia un canvi prodigiós de decorat. Els mateixos que poc abans participaven en una escena de cort urbana agradant-se de les roses, dels llibres i de la sensualitat amb què la primavera toca les persones, desaven l'atrezzo cortesà i es transformaven en guerrers reivindicatius. No tots, és clar, perquè si no, potser ara no seriem on som: la majoria se n'anaven a casa. Eren els temps de *Llibertat, amnistia i Estatut d'Autonomia* que avui produeixen tendresa o desdeny –depèn de l'humor–, i que aleshores empenyien els Quixots de sempre a enfrontar-se a la policia, no tan ingènuament com ara sembla, amb no tanta credulitat i *papanatisme*, perquè la discussió i l'escepticisme eren –potser en excés, i d'aquí els dubtosos resultats– més presents del que des de les causalitats mercantils que han vingut després es pretén vendre.

La diada s'acabava retrobant els amics –amb qui havíem quedat comptant que l'estomacada dels grisos ens separaria–, amb un sopar que solia discórrer en aquells estats difícils de definir però fàcils d'entendre, entre l'exaltació i el relax, amb sentiments personals afegits, comentant la jugada, rient, projectant cap a un futur que no convidava a mamar-se el dit, sinó a espavilar-se i a fer provisions pel que pogués venir, que vistes algunes maneres que apuntaven, no ha estat tampoc tan sorprenent, tan imprevist. *

El dia de Sant Jordi al migdia, els editors una mica potents organitzen un dinaret en algun lloc cèntric de Barcelona i hi convoquen els seus autors. Des de fa uns anys vaig a treure el nas al d'Edicions 62, que té lloc a la terrassa superior de l'hotel Condes de Barcelona, al passeig de Gràcia. Si hi arribes aviat i te'n retires tard observes que els editors exerciten aquest dia una mena de sadisme. Un sadisme sa, culte i il·lustrat, no se m'ofenguin, però recargolat. Arribes a la terrassa i et trobes els directius de la casa editorial escarxofats en unes butaques parlant tan tranquils de les seves coses, prenent un refresc i picant quatre ametlles. Mentre parlen, beuen i piquen han de pensar vostès que aquests senyors tenen els autors repartits i mobilitzats per tota la ciutat signant llibres d'acord amb un programa atapeït i estricte. De 9 a 10 a la Llar del Llibre, de 10 a 11 a la Catalunya, d'11 a 12 a El Corte Inglés, de 12 a 1 a Àncora y Delfín, d'1 a 2 a Ona, no, a Ona no, que fa uns mesos va tancar sense que ningú, per cert, fes escarafalls davant la desaparició d'aquesta llibreria especialitzada en el llibre català i en català. En comptes d'Ona posem El Corte Inglés, aquest cop el d'allà dalt a la Diagonal.

A les dues quarts de tres, més

quarts de tres que les dues, comencen a arribar els autors a la terrassa. Ho fan amb la mà balba de tant signar i amb les cames destrossades. Si anar de la Catalunya de la ronda de Sant Pere a El Corte Inglés de la plaça de Catalunya és un moment, traslladar-se a una punta de la Diagonal i tornar a baixar ja és una altra cosa; és una expedició. Quan els autors arriben, les safates de les croquetes ja fa una estona que circulen, i qui diu croquetes diu les coses que se serveixen en aquella terrassa, que són una barreja de productes rars sense nom i d'aquells entrepans petits de carn que en català són entrepans petits de carn i que en castellà són *pepitos*. Si les safates circulen des de fa estona és perquè els editors a les dues han trobat que hi havia gana i han donat ordres de començar a servir. Els autors que arriben a partir de les tres, que si fan tard és perquè han estat els més sol·licitats i, en conseqüència, haurien de ser els que fossin més ben peixuts, ja no troben croquetes ni *pepitos* i per no defallir han d'anar a escurar la sal dels plats de les ametlles amb la punta dels dits. Els editors els criden i els fan seure un moment al seu costat: el temps just de preguntar-los si les vendes van bé, si han notat animació, si al vespre podrem parlar d'una bona jornada.

En un racó privilegiat seuen de costat Xavier Folch i Josep Maria Castellet, els pontífexs màxims de 62. Parlen entre ells. De què parlen Folch i Castellet? O millor dit: amb els anys que fa que es coneixen i treballen junts i amb els Sant Jordi que han compartit a la terrassa del Condes de Barcelona, no s'ho tenen tot dit?

Com que Edicions 62 publica de tot, i que duri, en el moment de més aflluència de gent a la terrassa tant pots saludar un novel·lista i un poeta com un economista, un polític, un cuiner de moda i un altre de cuina casolana, un reporter que acaba d'arribar d'una guerra o un senyor amb túnica de color de safrà i l'aixella a l'aire que no sé què diu de la meditació.

Uns petons i tornem-hi. De 4 a 5 a La Central del Raval, de 5 a 6 a La Central de l'Eixample, de 6 a 7 etcètera. En acabat no hi ha sopar. El sopar a casa, i cadascú pel seu compte. Mentrestant, a la terrassa del Condes de Barcelona en Folch i en Castellet baixen junts amb l'ascensor dient-se les últimes coses que s'han de dir avui i l'Ester Pujol, la directora general de la casa, contempla des de la cota elevada de la terrassa l'estesa de fulles dels plàtans sabent que sota la tofa els autors compleixen amb el seu deure de signar i desitjant que els passejants compleixin amb el seu d'adquirir. *

MOTACIONS

MÀRIUS SERRA

Motejar?

Sant Jordi és, també, la diada dels mots. Ara fa vint-i-quatre anys que vaig viure el meu primer Sant Jordi a la Rambla amb un bolígraf a la mà per intentar signar algun exemplar del meu primer llibre (de contes). Recordo que llavors escrivia *L'home del sac*, la primera novel·la, i l'experiència santjordiesca em va empenyer a situar un personatge a la Rambla (dels Mots, en vaig dir). El vaig fer vendre enigmes en una paradeta sense sospitar que jo mateix m'hi dedicaria professionalment. Quan escrivia *L'home del sac* volia aplicar el verb *motejar* a aquell personatge, però me'n vaig estar perquè em va semblar que hi pesava massa l'accepció despectiva (*motejar* és posar malnoms). Però ara tot sovint em sento dir que em motejaran. A la celebració dels 25 anys del Termcat i a la nit dels premis Ciutat d'Olot, per exemple. En tots dos casos el verb surt dels llavis del tècnic de so que controla el micròfon de corona que duc instal·lat, i el motejador se l'imagina escrit amb u perquè el deriva de la inscripció anglesa *mute*. Mutejar? Quan *emmudir* és transitiu, vol dir que s'ha elidit un fonema i potser serviria, però la força del malnom motejat fa triar un mal nom com mutejat. *

L'ULL DE L'AGULLA

DANIEL BOADA

